УДК 611./612 (477+495)

Ю.Ф. Педанов, А.І. Гоженко, Р.Ф.Макулькін

ОСОБЛИВОСТІ ПРОГРАМ ВИКЛАДАННЯ МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ГРЕЦІЇ

Одеське обласне базове медичне училище, Одеський державний медичний університет

Ключові слова: *морфофункціональні дисципліни, вищі навчальні заклади І-ІІ рівнів акредитації.*
Ключевые слова: *морфофункциональные дисциплины, высшие учебные заведения І-ІІ уровней аккредитации.*
Key words: *morphofuctional disciplines, higher educational establishments of I-II levels accreditation.*

У статті розглядаються особливості програм викладання морфофункціональних дисциплін у вищих навчальних закладах І-ІІ рівнів акредитації в Україні та Греції.

В статье рассматриваются особенности программ преподавания морфофункциональных дисциплин в высших учебных заведениях І-ІІ уровней аккредитации в Украине и Греции.

Fatures of teaching syllabuses in Human Anatomy and Physiology and Pathology in Ukraine and Greece are reviewed in the article.

Загальні тенденції створення спільного освітнього простору Європи висувають як основні пріоритети – освіту і науку, тобто сфери, що забезпечують розвиток людини і суспільства. Співробітництво України та Євросоюзу передбачає покращення системи підготовки кадрів згідно з сучасними вимогами, удосконалення національних і європейської систем вищої освіти, підвищення їх сумісності та порівняння, формування інтелектуального і наукового потенціалу окремих країн [1].

Запровадження європейських стандартів освіти не може здійснюватися механічно, оскільки Болонський процес – не лише шлях до модернізації освітньої галузі, але й можливість презентувати існуючу систему вищої освіти України, зберегти кращі освітянські традиції та методи викладання [2].

Створення єдиного освітянського простору має на меті приведення існуючих навчальних програм до єдиного стандарту, а також вирішення питання щодо доречності їх копіювання. Найбільш важливим є вивчення доцільності нових програм, їх змін і створення навчального процесу з визначенням місця кожної дисципліни у системі європейських стандартів. Це неможливо без вивчення обсягу програм і методик викладання у медичних начальних закладах Європи і, зокрема, використання досвіду Греції — Балканської країни із стародавніми медичними традиціями, яка бере участь у Болонському процесі з 1999 р. [3].

Мета роботи – порівняння структури і змісту навчальних планів із морфофункціональних дисциплін в Україні та Греції, спрямоване на подальше вдосконалення їхнього викладання в нашій країні у вищих навчальних заклдадах І-ІІ рівнів акредитації [4,5,6]. Нині це набуває особливої актуальності, бо для навчання у 2006/2007 рр. були запроваджені експериментальні навчальні плани для окремого вивчення анатомії та фізіології, а з 2007/2008 навчального року – патоморфології та патофізіології.

Згідно з положенням закону 1579/85, медсестрою/медбратом вважаються особи, які отримали диплом ВНЗ.

Медсестри/медбрати повинні мати ліцензію на право здійснення лікувальної діяльності (згідно з положенням закону 683/48), яку надає управління охорони здоров'я місцевого районного самоврядування. Перед цим видається довідка про реєстрацію в Союзі медпрацівників Греції.

Програма навчання медсестер/медбратів входить до обов'язків Міністерства національної освіти і релігії.

Державні інститути професійної освіти пропонують такі спеціальності у галузі охорони здоров'я:

«Лікування в травматології »;
«Лікування в хірургії»;
«Лікування в інтенсивній терапі»ї;
«Лікування хворих з психічними захворюваннями»;
«Лікування онкологічних хворих»;
«Помічник зубного лікаря».

Тривалість навчання — 4 семестри. Навчальна програма включає викладання теоретичних, лабораторних, змішаних (теоретичних і лабораторних) дисциплін і практику в лікарні. Додатково випускник вищезазначених спеціальностей проходить шестимісячну практику, яка є підставою для видачі дозволу на здійснення професійної діяльності.

Випускнику після успішної здачі теоретичної та практичної частин іспитів з метою сертифікації професійних знань видається диплом, визнаний у Греції та в країнах-членах Європейського Союзу.

ОСНОВНА ЧАСТИНА. Розглянемо програму з морфофункціональних дисциплін спеціальності «Лікування в інтенсивній терапії» [7].

«Анатомія і фізіологія», як інтегрована дисципліна викладається теоретично в першому семестрі 4 год. на тиждень. Тематика:

1. Цитологія.
2. Гістологія.
3. Органи, системи органів, організм.
4. Остеологія: кістки та їх з'єднання.
4.1. Скелет тулуба: хребетний стовп і грудна клітка.
4.2. Череп.
4.3. Скелет верхньої та нижньої кінцівок.
5. Міологія: види і робота м'язів. Стисле вивчення м'язів

© В. Ά. є І ΘΔΡΣΖ, і ‿ с ΣΚΙ ΡΞΣ, э. Ά , ΔΞΨΟαΞκΡ, 2008

голови, шиї, тулуба, верхньої та нижньої кінцівок.

6. Кров: загальні відомості, склад (плазма і форменi елементи), групи крові, імунітет, згортання крові, перенесення кисню.

7. Дихальна система: дихальні шляхи, легені, дихання, дихальний центр, газообмін.

8. Система кровообігу: серце, судини (артерії, вени, лімфатичні), робота серця, венозна система, регуляція кровообігу.

9. Ендокринна система: щитоподібна залоза, прищитоподібні залози, вилочкова залоза (тимус), надниркові залози, гіпофіз.

10. Нервова система: нервова тканина, будова нервової системи, центральна нервова система, вегетативна (автономна) нервова система, функції нервової системи, рефлекси.

11. Сенсорна система: зір, слух і рівновага, нюх і смак.

12. Травна система: порожнина рота, глотка, стравохід, шлунок, тонка і товста кишки, печінка, підшлункова залоза, функції травної системи, всмоктування.

13. Сечова система: нирки, сечові шляхи (сечоводи, сечовий міхур, сечівник), утворення сечі.

14. Статева система: будова і функції чоловічих і жіночих статевих органів.

Залежно від тематики викладаються основи фармакології.

«Патологія» (патанатомія і патофізіологія) вивчається також теоретично в другому семестрі 3 год. на тиждень. Тематика:

Вчення про хворобу. Запалення. Шок. Кома.

Патологія органів і систем:

1. Дихальної системи: ЛОР-хвороби, бронхіт (гострий і хронічний), бронхіальна астма, емфізема легенів, дихальна недостатність, пневмоторакс, плеврит.

2. Системи кровообігу: вади серця, серцева недостатність, гіпертонічна хвороба, інфаркт міокарда, ревматизм.

3. Системи крові: анемія, лейкоз, мієлома, лімфома, переливання крові.

4. Травної системи: захворювання стравоходу, шлунка, ентерит, коліт, виразки, гепатит, цироз печінки, рак печінки, холецистит, жовчнокам'яна хвороба, панкреатит.

5. Сечової системи: ниркова коліка, нефролітіаз, ниркова недостатність (гостра і хронічна), гломерулонефрит (гострий і хронічний)

6. Ендокринної системи: нецукровий діабет, акромегалія, гігантизм, захворювання щитоподібної залози (гіпертиреоз, гіпотиреоз, ендемічний зоб), захворювання надниркових залоз (синдром Кушінга, хвороба Аддісона), цукровий діабет, діабетична кома

7. Дифузні хвороби сполучної тканини: – ревматоїдний артрит, ревматизм, склеродермія, вузликовий періартеріїт, системний червоний вовчак.

8. Шкірні хвороби – екзема, короста, лишай, грибкові захворювання шкіри.

Одночасно вивчаються дієтологія, обмін речовин і енергії, раціональне харчування.

З нашої точки зору, у ВНЗ I-II рівнів акредитації більш доцільно викладати інтегровану дисципліну «Анатомія і фізіологія людини» за запропонованим нами навчальним планом (зі збереженням загальної кількості годин), яка базується на фундаментальних положеннях взаємного зв’язку структури і функцій, нейрогуморальної регуляції всіх систем і організму в цілому. Це також стосується програм і навчальних планів із дисциплін «Патоморфологія» і «Патофізіологія», які, з цих же міркувань, також можна викладати в одній дисципліні «Патологія людини».

ВИСНОВОК. Таким чином, порівняльний аналіз програм «Анатомія і фізіологія» і «Патологія», розроблених у Греції для навчання медичних сестер, і відповідних вітчизняних свідчить про те, що у викладанні зазначених дисциплін існує низка спільних принципів. Однак досвід, накопичений у нашій країні, заслуговує на особливу увагу з таких причин, як-от:

* єдність структури і функцій;
* послідовне вивчення загальних й окремих питань з метою нейрогуморальної регуляції функцій організму;
* супроводження теоретичних занятть практичними;
* більший обсяг і глибина вивчення.

Все це забезпечує міцну базу для вивчення студентами клінічних дисциплін, сприяє кращій підготовці майбутніх спеціалістів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Підаєв А.В*. Болонський процес в Європі. Що це таке і чи потрібний він Україні? Чи можлива інтеграція медичної освіти України в Європейський освітній простір? / *А.В. Підаєв, В.Г. Передерій*. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2004. – 190 с.

2. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб / за ред. *В.Г.Кременя.* – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.

3. *Волосовець О.П.* Питання якості освіти у контексті впровадження засад Болонської декларації у вищій медичній школі / *О.П. Волосовець* // Досвід впровадження основних засад Болонського процесу в систему вищої медичної (фармацевтичної) освіти: матеріали наук.-практ. конф. – Тернопіль, 2005. – С. 8-16.

4. *Педанов Ю.Ф.* Алгоритми засвоєння знань і здобуття практичних навичок у системі морфофункціональних наук у вузах I-II рівнів акредитації / *Ю.Ф.Педанов, Р.Ф.Макулькін, А.І. Даниленко* // Медична освіта. – 2003. – № 1. – С. 18 – 21.

© В. Ά. єІ ΘΔΡΣΖ, ¡ .‿.ᶜ ΣΚΙ ΡΞΣ, э. Ά. ˏ ΔΞΨΌαΞκΡ, 2008

5. *Педанов Ю.Ф.* Практикум по анатомии и физиологии человека: учеб. пособ. / *Ю.Ф. Педанов.* – Одеса: Принт Мастер, 1999. – 52с.

6. *Педанов Ю.Ф.* Практикум по патологии / *Ю.Ф. Педанов; под ред. Р.Ф. Макулькина, А.И.Даниленко.* – Одеса: Астропринт, 2001. – 32 с.

7. Программа с поправками к Положению Министерства национального образования и религии Г 2/4219/99 (ГП 2319/99) для специальности «Лечение в интенсивной терапии».

Відомості про авторів: Педанов Ю.Ф., к.н., викладач-методист вищої категорії ООБМУ;Гоженко А.І., д.н., професор, завідувач кафедри загальної і клінічної патофізіологіі ОДМУ; Макулькін Р.Ф., д.н., професор кафедри загальної і клінічної патофізіологіі ОДМУ.

Адреса для листування: Педанов Юрій Федорович, До запитання, Поштамт, вул. Садова, 10, 65001, м. Одеса, Україна. Тел.служб. (048) 723-67-35, 723-55-10 дом. (0482) 68-26-69 E-mail: u_pedanov@mail.ru

© В. Ά. ϵΙ ΘΔΡΣΖ, ⁱ ⌣ ᶜ ΣΚΙ ΡΞΣ, э. Ά , ΔΞΨΟαΞκΡ, 2008